

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka: Barbora Veselá

Název práce: Dostupnost sociálních služeb pro neslyšící seniory v České republice

Oponent práce: PhDr. Pavla Kodymová, Ph. D.

Předložená práce se zabývá tématem dostupnosti sociálních služeb pro neslyšící seniory v České republice. Téma práce je vysoce aktuální. Rada vlády pro seniory a stárnutí populace bude v září 2023 projednávat Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti 2023–2025 spolu s hlavními a dalšími cíli Akčního plánu. Hlavní cíl – 4. je zaměřen na podporu bezpečného života starších osob. Specifickým cílem 4.1.3. je zvýšit povědomí a ochranu seniorů před formami diskriminace ve všech oblastech. Indikátorem je novela zákona o sociálních službách, která má nastavit povinnosti poskytovatelů sociálních služeb. Stanoveným opatřením je podporovat ochranu starších lidí před všemi formami diskriminace v oblasti sociálních služeb (<https://www.apsscr.cz/asociace/aktuality/rada-vlady-pro-seniory-a-starnuti-populace-bude-v-zari-2023-projednavat-akcni-plan-k-naplneni-strategickeho-ramce-pripravy-na-starnuti-spolecnosti-20232025-spolu-s-hlavnimi-a-dalsimi-cili-akcniho-planu>). Od sociálních pracovníků (nejen) v sociálních službách se vyžaduje, aby denně naslouchali uživatelům služeb a pečovatелům, pozorovali je a efektivně s nimi komunikovali. Efektivní komunikace ležící v centru úspěšné intervence sociální práce a tlumočení do znakového jazyka mají potenciál zajistit dostupnost informací, usnadnit komunikaci, udržovat kulturní a sociální sítě, přispět k podpoře zdraví a pohody neslyšících seniorů a zajistit jim plný přístup k jejich právům.

Autorka si vytkla za cíl své bakalářské práce zjistit, jaké služby jsou nabízeny konkrétně neslyšícím seniorům, zda jsou služby nabízeny v českém znakovém jazyce, který uživatelé sociálních služeb v komunikaci preferují, zda jsou služby neslyšícím seniorům v pobytových zařízeních přizpůsobeny, tj. v jaké kvalitě jsou služby poskytovány, zda cítí senioři pocit samoty, zda mají senioři o umístění do domova pro seniory zájem a zda příbuzní neslyšících seniorů pomáhají se zařizováním služeb kvůli snadnější komunikaci. Ač to autorka výslovně nevedla, lze předpokládat, že cílovou skupinou neslyšících seniorů využívajících sociální služby měla na mysli ty, které označujeme jako křehké nebo závislé. Tedy ty, kteří potřebují zásadní pomoc i při běžném fungování v životě.

Teoretická východiska studentka zpracovala správně s výjimkou kapitoly o jazyce a kultuře neslyšících, kterou nepodpořila odbornou literaturou, ačkoliv nevyužité zahraniční zdroje tuto podporu nabízejí. Většina teoretické části je dobře citovaným a kriticky hodnoceným kompilátem přímých a nepřímých citací. K práci s odbornou literaturou mám však dvě výhrady. Jedou z nich je již zmíněná absence zahraniční literatury a druhou, že si autorka neověřila

aktuálnost některých zdrojů (kupř. Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. má svou aktuální podobu ve znění účinném k 1.1.2022, kterou neuvádí).

K dosažení cíle autorka zvolila kvalitativní výzkum a využila metodu polostrukturovaných rozhovorů. Podle mého názoru byl cíl splněn, ale diskuzi i závěru by prospěla srozumitelnější struktura. S tou by jistě autorka práce neměla problém, pokud by zřetelněji vymezila výzkumný problém, kterým je, jak vyplývá z teoretické části (subkapitoly 1.2 Fyzické a psychické změny spojené se stárnutím a stářím a 1.3 Potřeby seniorů), kvalita života neslyšících seniorů v kontextu dostupnosti sociálních služeb v České republice. Tento následně převedla do hlavní výzkumné otázky a otázek vedlejších vyplývajících ze stanoveného cíle práce. Autorka však vyslovila hypotézy jako pokusné vysvětlení, které jí nepochybně pomáhalo orientovat výzkumný proces, ale hůře vedlo při formulaci závěrů. V této části postrádám autorčino vyjádření k etice provedeného výzkumu.

Výsledky, které vycházejí z provedené na území hlavního města Prahy jsou více než alarmující. Hl. m. Praha je oproti ostatním lokalitám vybaveno širším výběrem poskytovaných sociálních služeb. Lze si tedy představit nepochybně tristní situaci v menších městech a mimoměstských lokalitách, kde je senior spíše odkázán na možnosti komunity, což není automaticky zárukou kvality jeho života.

Navzdory uvedeným výtkám považuji práci za přínosnou, prakticky aplikovatelnou a oceňuji autorčinu odvahu zvolit si téma spadající do oblastí interdisciplinárního výzkumu, který kombinuje studia češtiny v komunikaci neslyšících a sociální práce. Ocenění hodná je i odvaha autorky zvolit si pro svou práci téma na našem území dosud opomíjené a neprobádané.

Po obsahové stránce je práce jasně a přehledně strukturována. Text je jasný, čtivý, občas se vyskytují gramatické chyby.

Závěr: Práce splňuje základní nároky kladené na tento typ kvalifikační práce a doporučuji ji k obhajobě.

Navrhuji hodnocení: velmi dobře

Otázky oponenta:

Dle jakého klíče jste zvolila pro svou práci příklad švédské legislativy?

V praktické části tvoří jednu ze skupin respondentů sociální pracovníci. V teoretické části se zabýváte sociálními službami, ale opomíjíte sociální pracovníky. Jaká je role sociálních pracovníků v prostředí sociálních služeb?

Praha, 3. 9. 2023



PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D.
Katedra sociální práce FF UK